

Головбух Агро

№ 3

Лютий 2026

 Експертус
ЦИФРОВЕ ВИДАВНИЦТВО

Мінімальне податкове зобов'язання за 2025 рік: нюанси розрахунку

Звітуємо з єдиного
податку за 2026 рік

РРО для
сільгоспідприємств:
три роз'яснення
податківців

Дайджест програм
держпідтримки аграріїв
у 2026 році

ВЕБІНАРИ

Лише гарячі теми

Головбух
Агро

Безплатно для передплатників

Олена
Озерова

Тетяна
Купчик

Альона
Любанова

Ганна
Чернишова

Олена
Сердюк

Реєструйтеся на seminar.expertus.com.ua

Отримуйте відповіді від експертів
під час прямих трансляцій

Переглядайте записи минулих вебінарів

Михайленко Дмитро,

керуючий партнер юридичної компанії «Ctowe LF Ukraine», голова Комітету підприємців з податкових питань при Торгово-промисловій палаті України

Добродій Тетяна,

головний консультант секретаріату Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики

Єфімов Олександр,

адвокат, аудитор, доцент кафедри цивільного та трудового права Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана, доктор філософії права

Висіцька Ірина,

адвокат із 21-річним досвідом у сфері земельних відносин, керуюча Адвокатським бюро «Висіцької «ВІВ Лігал»

Кричун Петро,

президент Федерації професійних бухгалтерів та аудиторів України, канд. екон. наук (PhD), MBA, CFO групи компаній

Рогозний Сергій,

сертифікований аудитор, юрист, керівник комітету з фінансів Федерації професійних бухгалтерів та аудиторів України

Чмерук Микола,

начальник Офісу великих платників податків ДПС

Ще більше можливостей з Експертус Головбукх Агро

Любі колеги, з 1 лютого ви отримали повноцінний доступ до системи «Експертус Головбукх Агро». Упродовж місяця ви маєте змогу користуватися двома електронними продуктами паралельно: журналом і системою.

Зауважте, що Експертус Головбукх Агро — це не просто продовження журналу. Це професійне середовище, створене для бухгалтерів агропідприємств і фермерських господарств. Ми зібрали досвід, напрацьований роками. Об'єднали його з технологіями. І створили систему, що працює поруч із вами 24/7. Якщо досі не спробували, розпочніть тест-драйв системи зараз і впробуйте весь її функціонал.

Вам стануть у пригоді інструкції з рубрики «Навігація системою»:

- як ефективно працювати із системою;
- як знайти матеріали в системі;
- як користуватися онлайн-помічником;
- які сервіси системи полегшать роботу бухгалтера.

Також поспілкуйтеся з консультантом в онлайн-чаті. Протягом 24 годин фахівець надасть вам обґрунтовану відповідь, підкріплену нормами та практикою. Кількість звернень — необмежена 😊

Бажаю вам приємної роботи! Будь ласка, поділіться своїми враженнями. Ваші відгуки — наш орієнтир. Вони допомагають нам удосконалювати продукт саме під ваші потреби та ставати кращими.

З повагою
Наталія Дубчак,
головний редактор

податки

Ганна Чернишова

- 3** Анулювання ПДВ-реєстрації:
відповідає ДПС

Олена Сердюк

- 7** Звітуємо з єдиного
податку за 2026 рік

Наталія Бобрик

- 14** Мінімальне податкове
зобов'язання за 2025 рік:
нюанси розрахунку

організація діяльності

Олена Сердюк

- 22** Дайджест програм держпідтримки
аграріїв у 2026 році

готівкові розрахунки

Ольга Гонтаренко

- 27** РРО для сільгосп підприємств:
три роз'яснення податківців

перевірки

Микола Кирильчук

- 30** Трудові штрафи та перевірки
Держпраці в 2026 році

Олена Сердюк

- 33** ІПК не має зворотної дії
та захищає від штрафів,
а не від донарахувань: позиція ВС

огляд змін

Ольга Гонтаренко

- 36** Із 1 січня 2026 року – нові правила
гри для виноробів і торговців вином

Анулювання реєстрації платником ПДВ за рішенням податківців може статися неочікувано для платника. Тримайте відповіді податківців про те, чи є можливість завчасно дізнатися про анулювання ПДВ-реєстрації, як виконати вимоги Податкового кодексу та нарахувати зобов'язання на залишки товару і зареєструвати податкову накладну, якщо реєстрацію вже анулювали, й чи буде штраф, якщо цього не зробити

Анулювання ПДВ-реєстрації: відповідає ДПС

Ганна Чернишова,
провідний експерт
із податкового обліку
Експертус Головбух, Київ

Реєстрацію платника ПДВ можуть анулювати як за заявою платника, так і з ініціативи податкової. Випадки, коли податківці можуть самостійно анулювати реєстрацію платника ПДВ без його заяви, наведені в підпунктах «б»—«з» пункту 184.1 Податкового кодексу України; ПК. Найчастіша причина, за якою податківці ухвалюють рішення анулювати реєстрацію, — платник протягом 12 послідовних місяців подавав декларації, в яких не декларував податкових зобов'язань / податкового кредиту, або не подавав зовсім.

Коли орган контролю ухвалює рішення про анулювання реєстрації із цієї причини, її анулюють на дату ухвалення такого рішення та видачають платника з реєстру платників ПДВ.

Про анулювання ПДВ-реєстрації податківці мають письмово повідомити платника протягом трьох робочих днів після її дати (п. 184.10 ПК). Тобто платника інформують постфактум. Тож про втрату ПДВ-статусу бухгалтери дізнаються з листів, коли вже не можуть зареєструвати податкової накладної (ПН). При цьому пункт 184.7 ПК містить вимогу визначити податкові зобов'язання на залишки товарів/активів в останньому податковому періоді й зареєструвати ПН.

Чи можна цьому якось завадити, податківці пояснили в консультаціях у ЗІР за січень 2026 року.

Звідки дізнатися про анулювання ПДВ-реєстрації?

Податківці пояснили, що таку інформацію можна отримати з трьох каналів (ЗІР, *категорія 101.03*).

1. Офіційний, передбачений у пункті 184.10 ПК: письмовий лист платникові від ДПС протягом трьох робочих днів після анулювання.

2. Інформація має з'явитися в е-кабінеті платника водночас з анулюванням (п. 5.6 розд. V Положення про реєстрацію платників податку на додану вартість, затвердженого наказом Мінфіну від 14.11.2014 № 1130; далі — Положення № 130). Якщо в е-кабінеті інформації не було, а реєстрацію платником ПДВ анулювали — це порушення процедури з боку ДПС. Можете ним скористатися для оскарження її рішення.

3. Публічні канали. На підставі пункту 183.13 ПК податківці щодня оновлюють дані на порталі ЄДР та сайті ДПС. Зокрема, й інформацію про осіб, реєстрацію яких як платників ПДВ анулювали. При цьому зазначають інформацію про:

- індивідуальні податкові номери;
- дату анулювання;
- причини та підстави для анулювання реєстрації.

Важливо! Податківці зазначили, що коли в реєстрі платників ПДВ є інформація про те, що реєстрація особи платником ПДВ підлягає анулюванню, разом із даними з реєстру до дати анулювання реєстрації оприлюднюють:

- позначку «Реєстрація особи підлягає анулюванню»;
- підставу для анулювання реєстрації платником ПДВ;
- дату виникнення такої підстави.

Це означає, що в реєстрі платників ПДВ інформація з'являється ще до фактичного вилучення з нього платника. Якщо бухгалтер щодня або щотижня моніторитиме стан підприємства в реєстрі, він може побачити цей статус і встигнути відреагувати.

Рішення про анулювання можна оскаржити в адміністративному порядку відповідно до вимог статті 56 ПК або до суду

Тож єдиний спосіб дізнатися заздалегідь — щотижня перевіряти свій ІПН у Реєстрі платників ПДВ на сайті ДПС.

Чи може платник зареєструвати ПН на умовний продаж, якщо дізнався про анулювання ПДВ-реєстрації після дати ухвалення рішення?

В останньому звітному періоді не пізніше за дату анулювання ПДВ-реєстрації платник має визначити податкові зобов'язання за товарами/послугами, необоротними активами, за якими включив суми ПДВ до складу податкового кредиту й не використав в оподатковуваних операціях у межах господарської діяльності, на основі їхньої звичайної ціни (п. 184.7 ПК). **Виняток** — коли реєстрацію платника ПДВ анулюють в результаті його реорганізації шляхом приєднання, злиття, перетворення, поділу та виділення відповідно до закону.

Нарахування ПДВ-зобов'язань на умовний продаж платник має оформити ПН із типом невидачі отримувачу «10». Утім, із моменту

анулювання реєстрації особи як платника ПДВ таку особу вилучають із реєстру платників ПДВ, і вона втрачає права та обов'язки платника ПДВ, у т. ч. щодо реєстрації ПН та розрахунків коригування до них (РК).

Податківці підтвердили, що особа, реєстрацію якої як платника ПДВ анулювали, не може зареєструвати ПН/РК в Єдиному реєстрі податкових накладних (ЄРПН), навіть якщо з дати, коли склали такі ПН/РК, ще не сплинув строк їх реєстрації (ЗІР, *категорія 101.03*).

Фактично анулювання ПДВ-реєстрації — це крапка. Після її анулювання особа вже не є платником ПДВ, і ЄРПН не пропустить ПН на умовний продаж.

Як виконати вимогу щодо нарахування ПДВ-зобов'язань не пізніше за дату анулювання ПДВ-реєстрації, якщо платник отримав рішення поштою не в день анулювання?

Податківці пояснили: щоб виконати вимоги пункту 184.7 ПК, платник ПДВ має:

- нарахувати податкові зобов'язання за товарами/послугами, необоротними активами, за якими включив суми ПДВ до складу податкового кредиту і не використав в оподатковуваних операціях у межах господарської діяльності, на основі їхньої звичайної ціни;
- скласти і подати податкову декларацію з ПДВ за останній звітний період;
- сплатити до бюджету нараховані суми ПДВ (ЗІР, *категорія 101.03*).

Тобто, податківці чітко розділяють реєстрацію ПН на умовний продаж і відображення зобов'язань у декларації з ПДВ. Якщо перше неможливе, друге — обов'язкове. У разі анулювання ПДВ-реєстрації платник зобов'язаний включити суму умовного продажу до останньої декларації з ПДВ і подати її протягом 20 календарних днів (к. дн.) після останнього календарного дня останнього звітного періоду. Для платника, ПДВ-реєстрацію якого анулювали, останній звітний період розпочинається від наступного дня за останнім днем попереднього податкового періоду, і закінчується днем анулювання реєстрації (п. 184.6 ПК).

Щоб подати останню декларацію з ПДВ за період із першого числа місяця до дати анулювання, маєте 20 к. дн. після місяця анулювання

Наприклад, якщо рішення про анулювання ПДВ-реєстрації платника ухвалили 26.01.2026, останнім звітним періодом, за який платник має подати декларацію з ПДВ, буде період із 01.01.2026 по 26.01.2026 включно. Останню декларацію із позначкою в полі «Відмітка про подання за останній звітний (податковий) період у разі анулювання реєстрації платником податку» наприкінці форми платник має подати до 20.02.2026 включно.

ПДВ-зобов'язання у зв'язку з анулюванням реєстрації платника ПДВ відображайте в рядках 4.1, 4.2 та/або 4.3 декларації з ПДВ залежно від ставки ПДВ. У таблиці 1.1 додатка 1 до декларації з ПДВ покажіть ПН, що склали за такими операціями і не зареєстрували в ЄРПН.

Якщо за результатами останнього податкового періоду маєте:

- від'ємне значення — можете заявити його до відшкодування. Якщо умови для бюджетного відшкодування дотримані, його нададуть протягом строків, встановлених ПК, незалежно від того, чи будете зареєстрованим платником ПДВ на дату його отримання (п. 184.9 ПК);
- податкові зобов'язання — суму податку врахують до суми зменшення бюджетного відшкодування. У разі його відсутності мусите сплатити податок протягом наступних 10 к. дн. після граничного строку подання декларації, навіть якщо ви вже не є платником ПДВ на момент платежу (п. 184.8 ПК).

Розрахунок із бюджетом проводьте через е-рахунок (п. 27 Порядку електронного адміністрування податку на додану вартість, затвердженого постановою КМУ від 14.10.2014 № 569).

Чи буде штраф?

Податківці підтвердили, що платника не оштрафують за відсутність реєстрації ПН/РК, у т. ч. й ПН на умовний продаж, якщо його реєстрацію платником ПДВ анулювали раніше, ніж сплинув граничний термін їх реєстрації в ЄРПН (ЗІР, *категорія 101.03*).

Але залишаються штрафи за заниження податкових зобов'язань та порушення строків їх сплати.

Якщо не визначите зобов'язання на умовний продаж і не включите їх до останньої декларації з ПДВ, податківці під час перевірки нарахують цю суму й оштрафують за заниження податкових зобов'язань. Сума штрафу — 10% суми визначеного зобов'язання (ст. 123 ПК). Якщо доведуть наявність умислу — 25%.

Якщо подали декларацію, але не маєте грошей на рахунку ПДВ і виник податковий борг, податківці нарахують штраф за статтею 124 ПК. Його розмір залежить від кількості днів затримки: до 30 к. дн. включно — 5% суми погашеного боргу, починаючи з 31-го дня — 10%.

А за 90 к. дн. після сплину граничного строку сплати нарахують ще й пеню за статтею 129 ПК.

Сільгосппідприємства – спрощенці четвертої групи – звітують з єдиного податку в лютому 2026 року. З'ясуємо, хто має право залишатися на спрощеній системі оподаткування, який звітний період застосовувати та в які строки подавати декларацію. Ознайомтеся зі складом декларації, правилами визначення мінімального податкового зобов'язання та нюансами застосування нормативної грошової оцінки сільгоспугідь

Звітуємо з єдиного податку за 2026 рік

Олена Сердюк,
провідний експерт
із податкового обліку
Експертус Головбух,
канд. екон. наук, доцент,
Київ

Юрособи — спрощенці четвертої групи — звітують до податкової в лютому за трьома податками. За єдиним податком — обов'язково, а за земельним податком і податком на нерухоме майно — якщо не мають податкових пільг і звільнень. Тож зосередимося на декларації єдинника.

Хто не може бути спрощенцем четвертої групи

Перш ніж перейти до звітування, переконайтеся, що можете бути спрощенцем у 2026 році (табл. 1).

Частка сільгосптоваровиробництва за попередній податковий (звітний) рік має дорівнювати або перевищувати **75%** (пп. «а» п. 291.4 ПК). Наприклад, якщо дотримали цей показник за період **із 01.01.2025 по 31.12.2025**, маєте змогу бути платником єдиного податку четвертої групи в 2026 році.

Зауважте, що наразі діють «воєнні» **послаблення** щодо розміру сільгоспчастки. Для цілей, визначених підпунктом «а» підпункту 4 пункту 291.4 ПК, частка сільськогосподарського товаровиробництва за попередній податковий (звітний) рік платників єдиного податку четвертої групи, в яких не менше ніж 30% загальної площі сільськогосподарських угідь та/або земель водного фонду, що перебували в їхній власності або користуванні зокрема на умовах оренди, у попередньому податковому (звітному) році розташовувалися **щонайменше шість місяців** на територіях, на яких ведуть (вели) бойові дії, або на тимчасово окупованих збройними формуваннями РФ територіях, **має дорівнювати або перевищувати 50%** (пп. 10.1 підрозд. 8 розд. XX ПК).

Обмеження щодо застосування єдиного податку четвертої групи для юросіб

№ з/п	Ознаки	Норма Податкового кодексу України (ПК)
1	У яких понад 50% доходу, отриманого від продажу сільськогосподарської продукції власного виробництва та продуктів її переробки, становить дохід від реалізації декоративних рослин (за винятком зрізаних квітів, вирощених на угіддях, які належать сільськогосподарському товаровиробнику на праві власності або надані йому в користування, та продуктів їх переробки), диких тварин і птахів, хутряних виробів і хутра (крім хутрової сировини)	Підпункт 291.5-1.1
2	Діяльність яких згідно з КВЕД-2010 належить до класів 01.47 (розведення свійської птиці), 01.49 (у частині розведення та вирощування перепелів і страусів) та 10.12 (виробництво м'яса свійської птиці)	Підпункт 291.5-1.1
3	Які провадять діяльність з виробництва підакцизних товарів, крім виноматеріалів виноградних (коди згідно з УКТ ЗЕД 2204 29–2204 30), вироблених на підприємствах первинного виноробства для підприємств вторинного виноробства, які використовують такі виноматеріали для виробництва готової продукції, виноматеріалів виноградних (коди згідно з УКТ ЗЕД 2204 29–2204 30), вироблених на підприємствах первинного виноробства, які експортують ці підприємства, вин виноградних, вин плодово-ягідних та/або напоїв медових, вироблених і розлитих у споживчу тару малими виробництвами виноробної продукції з виноматеріалів винятково власного виробництва (не придбаних), отриманих шляхом переробки плодів, ягід, винограду, меду власного виробництва та/або придбаних плодів, ягід, винограду, меду, за умови, що такі придбані плоди, ягоди, виноград, мед мають винятково українське походження, а також крім електричної енергії, виробленої кваліфікованими когенераційними установками та/або з відновлюваних джерел енергії (за умови, що дохід від реалізації такої енергії не перевищує 25% доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) такого суб'єкта господарювання)	Підпункт 291.5-1.2
4	Які станом на 1 січня базового (звітного) року мають податковий борг . Виняток – безнадійний податковий борг, що виник внаслідок дії обставин непереборної сили (форс-мажорних обставин)	Підпункт 291.5-1.3

Про які землі звітувати

Звітуйте за площі сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень) та/або земель водного фонду (внутрішніх водойм, озер, ставків, водосховищ), що:

- перебувають у **власності** сільськогосподарського товаровиробника
або
- надані сільгосптоваровиробнику в **користування**, зокрема на умовах оренди (п. 292-1.1 ПК).

Хто й коли має звітувати

Податковий (звітний) період для платників єдиного податку четвертої групи — **календарний рік** (п. 294.1 ПК).

Якщо не відзвітуєте вчасно, реєстрацію платника єдиного податку анулюють.

Обчисліть суму єдиного податку **станом на 1 січня й не пізніше 20 лютого** відзвітуйте, щоб:

- підтвердити статус платника єдиного податку четвертої групи

або

- перейти на сплату цього податку (пп. 295.9.1, 298.8.1 ПК).

Звітують **юрособи-сільгосптоваровиробники, які:**

- у 2025 році перебували на четвертій групі єдиного податку й у 2026 році також планують залишитися в цій групі;
- бажають перейти до четвертої групи платників єдиного податку з 2026 року.

Якщо сільгосптоваровиробник у 2025 році перебував на першій — третій групі єдиного податку, то для переходу з 2026 року на четверту групу єдиного податку він мав **додатково** до податкової декларації платника єдиного податку четвертої групи (далі — Декларація) на 2026 рік подати **заяву про перехід на іншу групу єдиного податку**. Зробити це треба було не пізніше ніж за 15 календарних днів до початку наступного кварталу (пп. 298.1.5 ПК). А саме: не пізніше ніж 16.12.2025 у разі переходу на четверту групу єдиного податку з 01.01.2026. Якщо таку заяву не подали вчасно, то перейти на четверту групу єдиного податку з 2026 року вже не вдасться.

Однак якщо перебували на загальній системі оподаткування, подавати заяву про перехід на єдиний податок не треба. Подайте лише звітність.

За якою формою звітувати

Платники єдиного податку четвертої групи в 2026 році подають податкову звітність за новою формою з розрахунком єдиного податку на 2026 рік. Форму Декларації¹ затвердили Наказом № 578².

Основні зміни:

- відображення суми військового збору;
- відображення мінімальної суми мінімального податкового зобов'язання (МПЗ);
- застосування коефіцієнта «К» зі значенням 0,057 під час визначення МПЗ за 2025 рік і наступні роки, закінчуючи роком, у якому припиняють або скасують воєнний стан.

У режимі «Введення звітності» приватної частини Електронного кабінету користувач має змогу створювати, редагувати, підписувати та надсилати податкову звітність. Для формування Декларації у режимі «Введення звітності» користувач самостійно встановлює фільтр за параметрами: рік, період — рік, щодо якого здійснюють звітування, за допомогою **кнопки «Створити»** обирає **тип форми «J01 Прибуток»**. Із запропонованого переліку форм обирає **форму «J0103806»** Декларації, зазначає відповідний територіальний орган ДПС (регіон, район) у полі «Код ДП» (за замовчуванням встановлено

¹ Сайт ДПС (tax.gov.ua): Головна → Електронна звітність → Платникам податків про електронну звітність → Інформаційно-аналітичне забезпечення → Реєстр електронних форм податкових документів.

² Наказ Міністерства фінансів «Про затвердження форм податкових декларацій платника єдиного податку» від 19.06.2015 № 578.

орган ДПС за місцем основної реєстрації) та натискає кнопку «Створити» (ЗІР, підкатегорія 108.02.05³)

Код форми Декларації для юросіб — **Ю0103806**. Код додатків:

- **Ю0138106** — Додаток 1 «Відомості про наявність земельних ділянок»;
- **Ю0138306** — Додаток 3 «Розрахунок загального мінімального податкового зобов'язання за податковий (звітний) рік».

Декларація має три додатки, але **Додаток 2 юрособи не подають**. У Декларації заповніть:

- Загальну частину, в якій зазначте інформацію про себе та орган ДПС, куди її подаєте;
- Розрахункову частину декларації для юридичних осіб;
- Додаток 1 «Відомості про наявність земельних ділянок»;
- Додаток 3 «Розрахунок загального мінімального податкового зобов'язання за податковий (звітний) рік».

До Декларації додайте Розрахунок частки сільськогосподарського товаровиробництва (далі — Розрахунок сільгоспчастки), що є невід'ємною частиною Декларації. Надати його потрібно на вимогу підпункту 298.8.1 ПК. Його форму затвердили Наказом № 772⁴.

Додаток 2 «Відомості про суми нарахованого доходу застрахованих осіб та суми нарахованого єдиного внеску» юрособи не заповнюють. Його подають лише ФОПи, які створили фермерське господарство.

Розрахунок сільгоспчастки складайте на підставі даних бухгалтеру. Ідентифікатор форми — **Ю0303310**.

Куди звітувати

Платники єдиного податку четвертої групи декларують податок на поточний рік до органу ДПС:

- за своїм місцезнаходженням
та

- місцем розташування земельної ділянки (пп. 295.9.1 ПК).

Тому на вимогу підпункту 298.8.1 ПК для переходу на спрощену систему оподаткування або щорічного підтвердження статусу платника єдиного податку подайте відповідну звітність (табл. 2).

ДПС пояснює⁵: якщо в юридичної особи — сільськогосподарського товаровиробника у власності та/або користуванні, зокрема на умовах оренди, є земельна(і) ділянка(и), що розташована(і) в межах території одного органу місцевого самоврядування, та **місцезнаходження земельної ділянки збігається з місцезнаходженням платника**, то такий сільськогосподарський товаровиробник подає до органу

³ zir.tax.gov.ua/main/bz/view/?src=ques&sid=42925.

⁴ Наказ Мінагрополітики «Про затвердження Розрахунку частки сільськогосподарського товаровиробництва» від 26.12.2011 № 772.

⁵ Сайт ГУ ДПС в Одеській обл. (od.tax.gov.ua): Головна → Пресцентр → Новини → Декларація платника єдиного податку IV групи: особливості подання у 2026 році.

Таблиця 2

Звітність платників єдиного податку четвертої групи

До якого органу контролю подавати	Які документи подавати
За місцезнаходженням (місцем перебування на податковому обліку)	<ul style="list-style-type: none"> — Загальну Декларацію на поточний рік щодо всієї площі земельних ділянок, з яких справляють податок (сільгоспугідь (ріллі, сіножатей, пасовищ, багаторічних насаджень)), та/або земель водного фонду внутрішніх водойм (озер, ставків та водосховищ) за 2026 рік. Подайте щодо всієї площі земельних ділянок, з яких справляють єдиний податок, та/або земель водного фонду. На підставі загальної Декларації ДПС реєструє платника єдиного податку. Якщо підприємство не подасть цю звітність, йому не підтвердять статус платника єдиного податку четвертої групи; — Розрахунок сільгоспчастки за 2025 рік; — Відомості про наявність земельних ділянок (Додаток 1 до Декларації); — Розрахунок загального МПЗ (Додаток 3 до Декларації). Подають лише ті платники, які в 2025 році також перебували на четвертій групі єдиного податку
За місцем розташування земельних ділянок	<ul style="list-style-type: none"> — Звітну Декларацію на 2026 рік окремо щодо кожної земельної ділянки, земельних ділянок за кожним кодом КАТОТТГ; — Розрахунок сільгоспчастки за 2025 рік; — Відомості про наявність земельних ділянок (Додаток 1 до Декларації); — Розрахунок загального МПЗ (Додаток 3 до Декларації). Подають лише ті платники, які в 2025 році також перебували на четвертій групі єдиного податку

контролю за своїм місцезнаходженням (місцем перебування на податковому обліку) і загальну, і звітну Декларацію.

Загальна Декларація є підставою для реєстрації юридичної особи платником єдиного податку четвертої групи.

Як врахувати МПЗ

Платник єдиного податку четвертої групи має збільшити визначену в Декларації **за наступний за звітним податковий (звітний) рік** суму єдиного податку, що підлягає сплаті до бюджету, на суму позитивного значення різниці між сумою загального МПЗ і загальною сумою сплачених податків, зборів, платежів і витрат на оренду земельних ділянок.

У Розрахунковій частині Декларації для юридичних осіб передбачений **рядок 4** «Позитивне значення різниці між сумою загального мінімального податкового зобов'язання та загальною сумою сплачених податків, зборів, платежів та витрат на оренду земельних ділянок (р. 4 графа 3 розділу II додатка 3)».

Сума МПЗ, які визначені щодо кожної із земельних ділянок і право користування якими належить одній юридичній особі, є **загальним МПЗ**. МПЗ щодо земельної ділянки, нормативну грошову оцінку (НГО) якої провели, та МПЗ щодо земельної ділянки, НГО якої не провели, обчислюють за формулами, наведеними у статті 38-1 ПК.

Нюанси визначення загального МПЗ для платників єдиного податку встановлює стаття 297-1 ПК.

Через специфіку звітування (на рік уперед) юрособа – спрощенець четвертої групи відображає позитивне значення в Декларації **на наступний період**. Тобто позитивне значення МПЗ за 2025 рік включіть до Декларації на 2026 рік і сплатіть цього року

До МПЗ врахуйте **фактично сплачені податки**, строк нарахування (сплати) яких припадає на 2025 рік. Податки, нараховані за 2025 рік, але сплачені в 2026-му, врахуйте до МПЗ за 2026 рік. Натомість податки, сплачені в 2025 році за останній звітний період 2024-го, врахуйте до МПЗ за 2025 рік.

Для розрахунку МПЗ за 2025 податковий (звітний) рік сума МПЗ, визначена згідно з підпунктами 38-1.1.1 та 38-1.1.2 ПК, не може становити менше ніж **700 грн з 1 га**, а для земельних ділянок, у площі яких частка ріллі становить не менше ніж 50%, — **1400 грн з 1 га** (п. 74 підрозд. 10 розд. XX ПК).

Під час визначення МПЗ за 2025 рік і наступні роки, закінчуючи роком, у якому припинять або скасують воєнний стан, коефіцієнт «К», визначений у підпунктах 38-1.1.1 і 38-1.1.2 ПК, застосовують зі значенням **0,057** (п. 67-1 підрозд. 10 розд. XX ПК; ЗІР, підкатегорія 108.02.08⁶).

МПЗ не замінить єдиний податок, земельний податок, податок на нерухомість, ПДФО та інші податки, які сплачують власники чи користувачі земельних ділянок. Однак якщо розрахуєте позитивне значення МПЗ, матимете **додаткове податкове навантаження** з єдиного податку

Чи враховує юрособа — платник єдиного податку четвертої групи — під час розрахунку загального МПЗ за податковий (звітний) рік сплачені суми ПДФО та військового збору за виплати дивідендів фізособам?

Так, враховує, за умови перебування такої фізичної особи у трудових відносинах з юридичною особою — платником єдиного податку четвертої групи (роботодавцем) (ЗІР, підкатегорія 108.02.08⁷)

Як визначити НГО

Базою оподаткування єдиним податком для сільгоспугідь є НГО 1 га таких угідь з урахуванням коефіцієнта індексації. А для земель водного фонду чи сільгоспугідь, за якими НГО не провели, — НГО ріллі в області з урахуванням коефіцієнта індексації (п. 292-1.1 ПК).

⁶ zir.tax.gov.ua/main/bz/view/?src=ques&id=43687.

⁷ zir.tax.gov.ua/main/bz/view/?src=ques&id=40698.

НГО могла змінюватися, протягом року у власність чи користування могли бути отримані нові земельні ділянки або особа вперше стає платником із 2025 року — в таких випадках можна отримати **витяг про НГО** земельних ділянок через:

- ЦНАП;
- сайт Держгеокадастру;
- Єдиний портал державних послуг Дія.

Держгеокадастр повідомив⁸, що значення коефіцієнта індексації НГО земель **за 2025 рік становить 1,08**. Зазначений коефіцієнт застосовують для всіх категорій земель і видів земельних угідь.

Витяги, сформовані з 1 до 15 січня 2026 року, не містять коефіцієнта індексації за 2025 рік. Значення НГО земельних ділянок, зазначене в цих витягах, треба перерахувати із застосуванням коефіцієнта індексації за 2025 рік

⁸ Сайт Держгеокадастру (land.gov.ua): Головна → Новини → Ринок та оцінка земель → Держгеокадастр повідомляє про індексацію нормативної грошової оцінки земель за 2025 рік.

Тримайте алгоритм і приклади розрахунку мінімального податкового зобов'язання залежно від того, чи визначали нормативну грошову оцінку землі. Зразок заповнення Додатка 3 до податкового розрахунку платника єдиного податку четвертої групи допоможе легко підготувати звіт. Обов'язковий мінімальний податковий платіж сплачують власники та користувачі сільгоспугідь

Мінімальне податкове зобов'язання за 2025 рік: нюанси розрахунку

Наталія Бобрик,
податковий консультант,
Київ

Аграрії, які в 2025 році володіли чи користувалися сільгоспугідями, мають обчислити мінімальне податкове зобов'язання (МПЗ). Розраховувати МПЗ потрібно в Додатку 3 «Розрахунок загального мінімального податкового зобов'язання за податковий (звітний) рік» до податкової декларації платника єдиного податку четвертої групи (далі — Додаток 3, Декларація). Минулого року Мінфін оновив форми Декларації і Додатка 3. Тож за наслідками 2025 року аграрії вперше подаватимуть оновлений розрахунок МПЗ.

Хто сплачує

МПЗ — обов'язковий мінімальний платіж, який має сплатити власник чи користувач земельної ділянки, яку закон відносить до сільгоспугідь (пп. 14.1.114-2 Податкового кодексу України; ПК).

МПЗ сплачують:

- власники, орендарі, користувачі на інших умовах земельних ділянок, що належать до сільгоспугідь (у т. ч. користувачі на умовах емфітевзису);
- голови сімейних фермерських господарств, які використовують земельні ділянки членів сімейного фермерського господарства (п. 297-1.1 ПК).

До сільгоспугідь належать рілля, сіножаті, багаторічні насадження, пасовища та перелоги

МПЗ розраховуйте в окремому Додатку 3 до відповідної Декларації залежно від системи оподаткування та групи єдиного податку, яку застосовує власник / користувач земельної ділянки.

За які землі не треба сплачувати

Винятки щодо сплати МПЗ передбачає пункт 38-1.2 ПК:

МПЗ не визначається для:

- земельних ділянок, що використовуються дачними (дачно-будівельними) та садівничими (городницькими) кооперативами (товариствами), а також набуті у власність/користування членами цих кооперативів (товариств) у результаті приватизації (купівлі/продажу, оренди) у межах земель, що належали цим кооперативам (товариствам) на праві колективної власності чи перебували у їх постійному користуванні;
- земель запасу;
- невитребуваних земельних часток (паїв), розпорядниками яких є органи місцевого самоврядування, крім таких земельних часток (паїв), переданих органами місцевого самоврядування в оренду;
- земельних ділянок зон відчуження та безумовного (обов'язкового) відселення, що зазнали радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи;
- земельних ділянок, віднесених до сільськогосподарських угідь, які належать фізичним особам на праві власності та/або на праві користування та станом на 1 січня звітного року знаходилися у межах населених пунктів;
- земельних ділянок, земельних часток (паїв), за які не нараховувалися та не сплачувалися плата за землю або єдиний податок четвертої групи, що перебувають у консервації, або забруднені вибухонебезпечними предметами, або щодо яких прийнято рішення про надання податкових пільг зі сплати місцевих податків та/або зборів на підставі заяв платників податків про визнання земельних ділянок непридатними для використання у зв'язку з потенційною загрозою їх забруднення вибухонебезпечними предметами

МПЗ не обчислюйте за період, за який не визначаєте плату за землю або єдиний податок четвертої групи (абз. 8 п. 38-1.2 ПК)

Щодо плати за землю та єдиного податку четвертої групи діють «воєнні» звільнення (пп. 69.14, 69.33 підрозд. 10 розд. XX ПК). Єдиний податок четвертої групи не нараховують і не сплачують із площі сільгоспугідь та земель водного фонду, що перебуває у власності / користуванні аграрія, якщо на територіях цих земельних ділянки ведуться бойові дії або ці території тимчасово окуповані росіями.

Дати початку та завершення активних бойових дій або тимчасової окупації **визначайте** за Переліком територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих російською федерацією, що затверджений наказом Міністерства інтеграції від 22.12.2022 № 309

Скільки доведеться заплатити

МПЗ — не окремий податок, а свого роду доважок до податкового навантаження на суб'єкта господарювання. Сума МПЗ збільшує розмір єдиного податку або податку на прибуток залежно від системи оподаткування, яку застосовує власник / користувач землі.

Значення загального МПЗ зменшують на окремі види сплачених податків і зборів, а також на суму витрат на оренду

МПЗ доведеться сплатити, якщо сума податків і витрат на оренду, яку сплатили за рік, буде меншою за загальне МПЗ, що його розраховують за спеціальною формулою. У формулі враховують нормативну грошову оцінку (НГО) землі та коефіцієнт, що визначає ПК.

Формула розрахунку МПЗ залежить від того, чи провели НГО земельної ділянки

Якщо НГО земельної ділянки:

провели	<p>МПЗ розраховуйте за формулою:</p> $\text{МПЗ} = \text{НГОд} \times \text{К} \times \text{М} \div 12,$ <p>де НГОд — НГО земельної ділянки з урахуванням коефіцієнта індексації, визначеного для справляння плати за землю; К — коефіцієнт, що становить 0,057; М — кількість календарних місяців (к. м.), протягом яких земельна ділянка перебуває у власності, оренді, користуванні на інших умовах, у т. ч. на умовах емфітевзису, платника податків</p>
не провели	<p>МПЗ розраховуйте за формулою:</p> $\text{МПЗ} = \text{НГО} \times \text{S} \times \text{К} \times \text{М} \div 12,$ <p>де НГО — НГО 1 га ріллі по області з урахуванням коефіцієнта індексації, визначеного для справляння плати за землю; S — площа земельної ділянки, га; К — коефіцієнт, що становить 0,057; М — кількість календарних місяців, протягом яких земельна ділянка перебуває у власності, оренді, користуванні на інших умовах, у т. ч. на умовах емфітевзису, платника податків</p>

Для розрахунку МПЗ за 2025-й та наступні роки, закінчуючи роком, у якому скасують воєнний стан, аграрії використовують коефіцієнт 0,057 (п. 67-1 підрозд. 10 розд. XX ПК). А ФОПи — єдинники четвертої групи сплачують МПЗ у половинному розмірі, відповідно, для них коефіцієнт становить 0,0285.

Із 1 січня 2024 року і до закінчення воєнного стану діє мінімальний платіж за сільгоспугіддя. А саме: сума МПЗ не повинна бути меншою ніж 700 грн з 1 га, а для земельних ділянок, у площі яких частка ріллі становить не менше ніж 50%, — 1400 грн з 1 га (п. 74 підрозд. 10

розд. XX ПК). Це не стосується сільгоспугідь, що розташовані на тимчасово окупованих територіях і територіях, де проходять бойові дії.

МПЗ з 1 га ріллі не може бути меншим ніж 1400 грн, а для решти сільгоспугідь – не менше ніж 700 грн

На виконання нових вимог ПК Мінфін оновив форму Додатка 3, в якому розраховують МПЗ. Тепер у ньому є нові **графи 4 та 6**, у яких аграрії мають зазначити частку ріллі в площі власної або орендованої земельної ділянки. Якщо частка ріллі становить не менше ніж 50%, то за відповідною земельною ділянкою **у графах 11 або 12** слід зазначити МПЗ із розрахунку не менше ніж 1400 грн із 1 га. Для решти сільгоспугідь показник МПЗ у графах 11 або 12 має бути не меншим ніж 700 грн із 1 га.

Приклад 1. Розраховуємо МПЗ: НГО немає

Розрахуємо МПЗ із 1 га сільгоспугідь у Київській області за умови, що НГО не проводили. Візьмемо із Довідника показників нормативної грошової оцінки сільськогосподарських угідь в Україні НГО ріллі у Київській області станом на 01.01.2025 – 31 230,17 грн. Припустимо, що земельна ділянка перебувала у користуванні платника цілий рік. Нагадаємо, під час обчислення МПЗ за 2025 рік слід застосовувати коефіцієнт 0,057. Обчислимо МПЗ:

$$\text{МПЗ} = 31\,230,17 \text{ грн} \times 1 \times 0,057 \times 12 \text{ кв. м.} \div 12 = 1780,12 \text{ грн.}$$

Отже, якщо рілля становить 50% і більше земельної ділянки, потрібно сплатити МПЗ у розмірі 1400 грн із 1 га. Розрахований МПЗ перевищує цей показник, тож умову про мінімальний розмір МПЗ дотримали. При цьому аграрій сплачує розраховану суму МПЗ – 1780,12 грн.

Які витрати зменшують загальне МПЗ

Від суми загального МПЗ відніміть суму податків, зборів, платежів, плати за оренду земельних ділянок, яку сплатили протягом звітного року. Перелік податків залежить від системи оподаткування платника МПЗ. Наприклад, єдинник четвертої групи — підприємець або юрособа може зменшити МПЗ на суми:

- єдиного податку;
- податку на прибуток підприємств — у разі переходу в звітному році із загальної системи оподаткування на спрощену;
- ПДФО та військового збору з доходів —
 - фізосіб, які перебувають з платником податку у відносинах за трудовим або цивільно-правовим договором;

- за договорами оренди, суборенди, емфітевзису земельних ділянок сільгосппризначення. Виняток — доходи, сплачені за придбання товарів у фізосіб;
- земельного податку за сільгоспугіддя, що використовують платники для підприємницької діяльності, — у разі переходу в звітному році із загальної системи оподаткування на спрощену;
- рентної плати за спеціальне використання води;
- 20% витрат на сплату орендної плати за сільгоспугіддя, орендодавцями яких є юрособи та/або які перебувають у державній чи комунальній власності.

Як обчислювати, якщо посеред року змінився власник / орендар

Із формули розрахунку МПЗ зрозуміло, що його обчислюють пропорційно до кількості місяців, протягом яких земельна ділянка перебувала у власності / користуванні платника податків протягом року.

Якщо протягом календарного року право власності або право користування переходило від одного власника, орендаря чи користувача на інших умовах до іншого, **МПЗ визначає:**

попередній власник, орендар чи користувач на інших умовах	за період із 1 січня календарного року до початку місяця, в якому припинилося право власності на земельну ділянку або в якому земельну ділянку передали в користування (оренду, суборенду, емфітевзис)
новий власник, орендар чи користувач на інших умовах	з місяця, в якому він набув право власності або право користування на земельну ділянку

Орієнтуйтеся на державну реєстрацію переходу права власності або права користування. Якщо держреєстрація відсутня, МПЗ протягом календарного року визначає попередній власник, орендар, користувач за повний звітний рік.

Як заповнити звітність

Власники та користувачі сільгоспугідь — єдинники четвертої групи обчислюють МПЗ в Додатку 3 до Декларації.

Алгоритм заповнення Додатка 3 до Декларації наводимо в *Таблиці*.

Алгоритм заповнення Додатка 3

Графа чи рядок	Що зазначити
Розділ I	
Обчисліть МПЗ окремо за кожною ділянкою та загальне МПЗ. Кількість рядків у цьому розділі за потреби можна збільшувати чи зменшувати	
Графа 2	Кадастрові номери земельних ділянок, які використовуєте у підприємницькій діяльності (за наявності). Ці дані перенесіть із графи 8 Відомостей про наявність земельних ділянок

Закінчення Таблиці

Графа чи рядок	Що зазначити
Графи 3, 5	Площу власної чи орендованої земельної ділянки. Ці дані перенесіть із графи 11 Відомостей про наявність земельних ділянок
Графи 4, 6	Частку ріллі в площі власної або орендованої земельної ділянки
Графа 7	НГО земельних ділянок, якщо її провели. НГО зазначаєте з урахуванням коефіцієнта індексації, що встановив ПК для справляння плати за землю
Графа 8	Вартість земельних ділянок, щодо яких не проводили НГО. Для розрахунку загального МПЗ використовуйте НГО 1 га ріллі по АР Крим чи області з урахуванням коефіцієнта індексації (пп. 38-1.1.2 ПК)
Графа 9	Значення спеціального коефіцієнта: — 0,057 — для підприємств; — 0,0285 — підприємців-фермерів
Графа 10	Кількість календарних місяців, протягом яких земельна ділянка перебуває у власності, оренді, користуванні на інших умовах сільгоспвиробника
Графи 11, 12	За спеціальними формулами розрахуйте МПЗ за кожною із земельних ділянок, для якої провели чи не провели НГО. Дотримуйтеся мінімального розміру МПЗ — 1400 або 700 грн залежно від частки ріллі у площі земельної ділянки
Рядок 2 графи 13	Загальне значення МПЗ (підсумок значень граф 11, 12)
Графа 14	Виокремте 20% витрат на сплату орендної плати за кожною із сільгоспділянок. Йдеться про землі, які орендували у юросіб або які перебувають у державній чи комунальній власності (п. 297-1.5 ПК)
Розділ II	
Рядок 01	Перенесіть до цього рядка суму загального МПЗ із рядка 2 графи 13 розділу I Додатка 3
Рядок 02	Загальну суму податків, зборів і платежів, які сплатили у 2025 році. У рядках 02.1–02.10 розшифруйте цю суму за податками та зборами
Рядок 02.1	Суму єдиного податку, що сплатили у 2025 році, коли були єдинником четвертої групи
Рядок 02.2	Суму податку на прибуток. Заповнюють сільгоспвиробники, які у 2025 році працювали на загальній системі оподаткування і сплачували податок на прибуток, а на 2026 рік вирішили обрати четверту групу єдиного податку
Рядки 02.3, 02.4	Суми податку на доходи та військового збору. Заповнюють підприємці, які у 2025 році перебували на загальній системі оподаткування й одержували доходи від продажу власної сільгосппродукції, а в 2026 році переходять на спрощену систему оподаткування
Рядки 02.5, 02.6	Заповнюють підприємства-єдинники. Зазначте суми податку на доходи та військового збору із доходу, що виплатили фізособам, які перебувають з вами в трудових або цивільно-правових відносинах. Доходи, які сплатили фізособам під час придбання продукції, не включайте до цих рядків, а враховуйте у загальному МПЗ
Рядки 02.7, 02.8	Суми податку з доходів та військового збору з доходів за договорами оренди, суборенди, емфітевзису земельних ділянок. Це податок та збір із сум, що виплатили фізособам-орендодавцям у 2025 році
Рядок 02.9	Сума земельного податку. Заповнюйте цей рядок, якщо у 2025 році були загальносистемником й сплачували земельний податок за сільгоспугіддя
Рядок 02.10	Суму рентної плати за спеціальне використання води (якщо сплачувати)
Рядок 03	Перенесіть до цього рядка дозволену суму орендної плати із рядка 2 графи 14 розділу I Додатка 3
Рядок 04	Різницю між сумою загального МПЗ та загальною сумою сплачених податків, зборів, платежів та витрат на оренду земельних ділянок. Значення може бути додатним або від'ємним

Плюсове значення рядка 04 Додатка 3 **перенесіть до Декларації:**

- юрособи — до рядка 4;
- підприємці-фермери — до рядка 15.2.

Ця сума збільшить суму єдиного податку аграрія четвертої групи на 2025 рік.

Приклад 2. Розраховуємо МПЗ: НГО є

Сільгоспприємство – платник єдиного податку четвертої групи має в користуванні **чотири земельні ділянки**:

1	– кадастровий номер – 1231231231:23:123:123; – площа – 4,15 га; – НГО – 42 226,00 грн
2	– кадастровий номер – 2020202020:20:202:0202; – площа – 2,32 га; – НГО – 21938,00 грн
3	– кадастровий номер – 524524524:52:452:45245; – площа – 100 га; – НГО – 2 286 500,00 грн
4	– кадастровий номер – 2132132132:13:213:2132; – площа – 80 га, належить до комунальної власності; – НГО – не проводили, для неї НГО по області становить 28 947,00 грн за 1 га

Розраховуємо МПЗ для першої земельної ділянки за формулою $МПЗ = НГО_{Д} \times К \times М \div 12$:

$$42226,00 \times 0,057 \times 12 \div 12 = 2406,88 \text{ грн.}$$

Це сума МПЗ за всю земельну ділянку, що в розрахунку на 1 га виходить:

$$2406,88 \div 4,15 = 579,097 \text{ грн.}$$

Однак частка ріллі в загальній площі цієї ділянки становить 100%, тож МПЗ з 1 га не може бути меншим ніж 1400 грн. Відповідно, мінімальний розмір МПЗ за всю площу земділянки становить:

$$1400 \text{ грн} \times 4,15 = 5810 \text{ грн.}$$

Аналогічний підхід застосовуйте до всіх інших ділянок.

Витрати аграрія, на які можна зменшити суму загального МПЗ за 2025 рік:

- 38 800,25 грн єдиного податку;
- 45 800,00 грн ПДФО та 4200,00 грн військового збору, які перерахував із зарплати працівників;
- 5600,50 грн ПДФО та 800,00 грн військового збору, які перерахував з орендної плати орендодавцям-фізособам;
- 20 150,64 грн — 20% витрат на сплату орендної плати за землею комунальної власності.

Як заповнити Додаток 3 за даними *Прикладу 2* — покажемо в *Додатку*.

організація діяльності

У 2026 році держава суттєво розширює підтримку аграрного сектору: нові гранти, дотації, відшкодування втрат урожаю й повноцінний запуск агрострахування. У дайджесті зібрали ключові програми з поясненням умов, розмірів допомоги та вимог до отримувачів, щоб аграрії цьогоріч могли своєчасно скористатися держпідтримкою

Дайджест програм держпідтримки аграріїв у 2026 році

Олена Сердюк,
провідний експерт
із податкового обліку
Експертус Головбух,
канд. екон. наук, доцент,
Київ

Мінекономіки повідомило¹, що в 2026 році для аграріїв передбачили нові гранти й компенсації з акцентом на переробці. Розглянемо ключові програми держпідтримки.

Гранти на садівництво та тепличні господарства

Продовжили програму грантів для розвитку садівництва, ягідництва, виноградарства та тепличного господарства. Із 02.02.2026 Мінекономіки відновило прийом заяв на цю державну допомогу. Подати заявку можете через Портал Дія.

Грант на сад² можете отримати для висадки та облаштування насаджень площею від 1 до 25 га. Максимальний розмір підтримки — до 10 млн грн на одного отримувача, але не більше ніж 400 тис. грн на 1 га.

Грант на теплицю³ надають для будівництва модульних теплиць площею від 0,4 до 2,4 га. Розмір гранта залежить від площі:

- 0,4—0,6 га — до 2 млн грн;
- 0,8—1,2 га — до 3,5 млн грн;
- 1,6—2,4 га — до 7 млн грн.

Для проєктів на прифронтових і деокупованих територіях держава може покривати до 80% вартості проєкту.

¹ Сайт Мінекономіки (me.gov.ua): Головна → Додаткове меню → Прес-центр → Новини → Держава у 2026 році розширює підтримку аграріїв: нові гранти, компенсації та фокус на переробку.

² Портал Дія (diia.gov.ua): Головна → Грант на сад.

³ Портал Дія (diia.gov.ua): Головна → Сільське господарство → Грант на теплицю.

Держава компенсуватиме до 70% вартості проєктів (для прифронтових територій — до 80%). Розмір гранта на сад становить до 400 тис. грн за 1 га (але не більше ніж 10 млн грн), на теплицю — від 2 до 7 млн грн

Подати заявку можуть суб'єкти господарювання, зареєстровані в Державному аграрному реєстрі (ДАР)⁴. Реалізовувати проєкт⁵ треба на землях, право власності або користування якими підтверджено щонайменше на сім років.

Гранти для будівництва овочесховищ / фруктосховищ

Запускають новий напрям — підтримка будівництва овочесховищ і фруктосховищ місткістю від 3 тис. т⁶.

Держава компенсуватиме до 30% вартості будівництва (але не більше ніж 20 млн грн), а для прифронтових територій — до 50%

За інформацією Мінекономіки, гранти надаватимуть розміром до 30% вартості будівництва, але не більше ніж 20 млн грн, за умови співфінансування отримувачем. Підтримка спрямована на будівництво нових овочесховищ / фруктосховищ місткістю від 3 тис. т.

Для прифронтових територій діятимуть спеціальні умови. Держава може покрити до 50% вартості нового будівництва. Пільгові умови застосовуватимуть, якщо підприємство:

- зареєстроване та працює на територіях можливих бойових дій або територіях активних бойових дій, або територіях активних бойових дій, на яких функціонують державні електронні інформаційні ресурси, для яких не визначили дату припинення можливості бойових дій або дату завершення бойових дій, включених до переліку територій, на яких ведуть (вели) бойові дії або тимчасово окупованих рф, затвердженого Мінрозвитку;
- має право власності та/або користування земельними ділянками, 80% і більше яких розташовані на тимчасово окупованих територіях.

Проєкти мають передбачати створення нових робочих місць: щонайменше 12 постійних працівників — для овочесховищ потужністю від 3 до 6 тис. т і не менше 16 працівників — для об'єктів місткістю понад 6 тис. т.

Строк реалізації нового будівництва становитиме від 6 до 18 місяців з моменту отримання грантових коштів.

Для прифронтових територій створили спеціальні умови грантової підтримки.

⁴ Сайт ДАР (dar.gov.ua).

⁵ Сайт Мінекономіки (me.gov.ua): Головна → Додаткове меню → Прес-центр → Новини → До 10 млн грн на сади і до 7 млн грн на теплиці: Мінекономіки відновлює грантову підтримку аграріїв.

⁶ Сайт Мінекономіки (me.gov.ua): Головна → Додаткове меню → Прес-центр → Новини → Уряд розширює грантову підтримку агровиробників: запроваджено новий напрям для будівництва овочесховищ та фруктосховищ.

Уряд своїм рішенням вніс зміни до постанови КМУ «Деякі питання надання грантів бізнесу» від 21.06.2022 № 738 та постанови КМУ «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання грантів для створення або розвитку бізнесу» від 04.02.2023 № 98.

Державна компенсація на реконструкцію та будівництво меліоративних систем

Зосередили увагу на розвитку зрошення та меліорації. Сільгоспвиробники зможуть отримати до 50% компенсації витрат на реконструкцію та будівництво меліоративних систем (але не більше ніж 26 500 грн на 1 га). Для організацій водокористувачів компенсуватимуть до 50% вартості робіт із реконструкції та капремонту насосних станцій, а для деокупованих територій планують розширити підтримку до 80%.

Державна компенсація на зариблення

У 2026 році передбачили підтримку аквакультури на прифронтових територіях. Компенсація становить до 30% витрат на рибопосадковий матеріал.

Програма частково відшкодуватиме до 30%:

- витрат на вирощування рибопосадкового матеріалу для подальшої його реалізації;
- вартості придбання малька для зариблення водойм для виробництва товарної рибної продукції (без ПДВ).

Отримати компенсацію можуть юридичні особи та ФОПи, у яких аквакультура (рибництво) є основним видом діяльності.

Щоб подати заявку:

- зареєструйтеся або увійдіть до особистого кабінету на сайті ДАР;
- відкрийте розділ «Доступні програми»;
- заповніть анкету відповідної форми.

Дотації на гектар

Розширили бюджетну підтримку на площі під багаторічними насадженнями: встановили дотацію 1000 грн за 1 га для територій можливих бойових дій, активних бойових дій, де функціонують державні електронні інформаційні ресурси.

Програма компенсацій за втрати врожаю через посуху та інші кліматичні ризики

У 2026 році стартує нова програма компенсацій за втрати врожаю через посуху та інші кліматичні ризики. За інформацією

Мінекономіки⁷, право на отримання державної підтримки матимуть агровиробники, які працюють на територіях можливих та активних бойових дій, зокрема в громадах, для яких не визначили дату завершення бойових дій. Розмір компенсації становитиме до 4700 грн на 1 га пошкоджених посівів, але не більше ніж за 2 тис. га одному господарству в межах одного надзвичайного випадку.

Агрострахування

У 2026 році запускають повноцінне агрострахування: у держбюджеті вперше заклали 60 млн грн на компенсацію частини страхових премій — до 60% для прифронтових громад і до 45% для інших регіонів.

Мінекономіки повідомило⁸, що уряд ухвалив відповідну постанову КМУ «Про внесення змін до Порядку надання державної підтримки страхування сільськогосподарської продукції» від 31.12.2025 № 1789 (далі — Постанова № 1789).

Документ урегулює правила надання державної підтримки страхування сільськогосподарської продукції, зокрема, на прифронтових територіях. Запроваджують обов'язкову реєстрацію в ДАР. Також перевірятимуть агровиробників на відсутність у санкційних і терористичних списках та заборону будь-яких зв'язків із резидентами рф, рб та інших ризикових юрисдикцій.

Постанова № 1789 передбачає компенсацію частини сплачених страхових премій:

- до 60% вартості страхових премій для агровиробників, які працюють у прифронтових громадах;
- до 45% — для інших агровиробників.

Щоб застрахувати агропродукцію, сільгоспвиробник має звернутися до страхових компаній, які отримали за погодженням з Нацбанком право здійснювати таке страхування. На сьогодні це:

- АТ «Страхова компанія «ІНГО»;
- ПАТ «Страхова компанія «Універсальна».

Очікують, що перелік страхових компаній збільшуватиметься.

Договори страхування агропродукції укладатимуть згідно з переліком стандартизованих страхових продуктів:

- площі посівів озимих зернових культур (пшениці, жита, ячменю) на період перезимівлі;
- озимих зернових культур (пшениця, жито, ячмінь) на весь період вирощування;
- майбутнього врожаю зернових культур (озимі пшениця, жито, ячмінь та ярі пшениця, жито, ячмінь та овес) на весняно-літній період вирощування.

⁷ Сайт Мінекономіки (me.gov.ua): Головна → Додаткове меню → Прес-центр → Новини → Уряд удосконалив механізм компенсації аграріям за пошкоджені посіви на прифронтових територіях.

⁸ Сайт Мінекономіки (me.gov.ua): Головна → Додаткове меню → Прес-центр → Новини → Уряд запускає державну підтримку страхування агропродукції.

Відшкодування витрат на будівництво тваринницьких ферм

Запровадили підтримку тваринництва — часткову компенсацію будівництва та реконструкції ферм до 25% вартості об'єкта, а для прифронтових територій — до 50%.

Програма передбачає відшкодування до 25% витрат на будівництво або реконструкцію ферм, доїльних залів, об'єктів з переробки побічних продуктів тваринного походження, які можуть отримати юридичні особи та ФОПи, які провадять діяльність у галузі скотарства.

Відшкодування можна буде отримати за об'єкти, будівництво та/або реконструкцію яких розпочали після 24.02.2022 та які прийняті в експлуатацію з 1 січня до 30 вересня 2025 року.

Підтримку надають згідно з Порядком використання коштів, передбачених у державному бюджеті для державної підтримки розвитку тваринництва та переробки сільськогосподарської продукції, затвердженим постановою КМУ від 06.08.2025 № 950.

Щоб подати заявку на отримання державної компенсації:

- зареєструйтеся або увійдіть до особистого кабінету на сайті ДАР;
- відкрийте програму підтримки в розділі «Доступні програми»;
- заповніть анкету відповідної форми.

РЕЗЮМЕ

Державна підтримка аграріїв у 2026 році дедалі більше орієнтована на відновлення, переробку та зниження ризиків агровиробництва. Запропоновані гранти, компенсації та дотації відкривають реальні можливості для розвитку господарств, особливо на прифронтових і деокупованих територіях. Ефективне використання цих інструментів потребує завчасної підготовки, реєстрації у ДАР і суворого дотримання умов програм. Для аграріїв 2026 рік — це можливість залучити державні ресурси для модернізації і підвищення стійкості бізнесу

ГОТІВКОВІ РОЗРАХУНКИ

У ФОКУСІ

- Розрахунки через POS-термінал
- Кошти з транзитних банківських рахунків
- «Службова видача», якщо готівку не здають у банк

РРО для сільгосппідприємств: три роз'яснення податківців

Ольга Гонтаренко,
експерт з податкового
обліку Експертус
Головбух, Київ

Порядок роботи з реєстраторами розрахункових операцій (РРО) у сільгоспідприємств викликає чимало запитань. Оплати через POS-термінали, зарахування коштів через транзитні рахунки, операція «службове внесення», формування Z-звітів — усе це часто створює проблеми під час податкових перевірок.

Розглянемо, у яких випадках РРО є обов'язковим, коли можна обійтися без нього, як податківці ставляться до безготівкових розрахунків і транзитних рахунків, а також як правильно оформлювати операції з готівкою наприкінці робочого дня, щоб уникнути ризиків і штрафів.

Оплата через POS-термінал

Чи застосовувати РРО під час приймання оплат через POS-термінал?

Так.

Безготівкові розрахунки — це перерахування коштів з рахунку платника на рахунок отримувача (п. 3 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про платіжні послуги» від 30.06.2021 № 1591-IX). До них належать і оплати з використанням платіжних карток через POS-термінал.

Усі розрахункові операції — як готівкові, так і безготівкові, зокрема із застосуванням електронних платіжних засобів (платіжних карток), проводять через РРО або програмні РРО (ІРРО) на повну

суму покупки або наданої послуги (ст. 3 Закону України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» від 06.07.1995 № 265/95-ВР; далі — Закон про РРО).

Обов'язок застосовувати РРО / ПРРО залежить не від форми оплати, а від характеру господарської операції. Закон прямо визначає, коли РРО можна не застосовувати, а всі інші ситуації підпадають під загальне правило.

Отже, оплату через POS-термінал податківці вважають безготівковою розрахунковою операцією, яку маєте проводити через РРО / ПРРО (ІПК ДПС від 17.12.2025 № 6723/ІПК/99-00-07-03-01). Винятки, коли РРО / ПРРО можете не застосовувати, наведені в статті 9 Закону про РРО.

Отримали кошти з транзитних рахунків

Чи проводити через РРО кошти, що надходять через транзитні банківські рахунки 2902, 2620, 2924?

Усі розрахунки як у готівковій, так і в безготівковій формі, зокрема із застосуванням платіжних карток та інших електронних платіжних засобів, проводять через РРО або ПРРО згідно зі статтею 3 Закону про РРО.

Обов'язок застосовувати РРО / ПРРО залежить не від форми розрахунку, а від конкретних обставин господарської операції. Закон також прямо визначає випадки, коли РРО можна не застосовувати, — вони наведені у статті 9 Закону про РРО.

Податківці акцентують: спосіб оплати визначають за банківськими виписками з урахуванням нумерації рахунків за Планом рахунків бухгалтерського обліку банків України, затвердженим постановою Правління НБУ від 11.09.2017 № 89 (далі — План рахунків № 89). Ідентифікація джерела надходження коштів — це відповідальність самого підприємства (ІПК ДПС від 10.12.2025 № 6562/ІПК/99-00-07-03-01).

На підставі Плану рахунків № 89 податківці доходять висновку:

- рахунок 2902 «Кредиторська заборгованість за прийнятими платежами» — кошти надходять у разі здійснення оплати через касу банку або програмно-технічні комплекси самообслуговування, що належать банку. Такі надходження не потребують застосування РРО;
- рахунок 2620 «Кошти на вимогу фізичних осіб» — оплату проводять з поточного рахунку фізичної особи шляхом банківського переказу. Це також не є розрахунковою операцією в розумінні Закону про РРО, тому фіскалізація не потрібна;
- рахунок 2924 «Транзитний рахунок за операціями з платіжними картками» — використовують під час розрахунків платіжними картками, зокрема через POS-термінали та інтернет-еквайринг. Ці операції за загальним правилом підлягають обов'язковій фіскалізації через РРО / ПРРО.

«Службова видача», якщо готівку не здають у банк

Чи робити «службову видачу» готівки наприкінці робочого дня перед формуванням Z-звіту, якщо готівку не здають у банк щодня?

Z-звіт — це денний фіскальний звіт, який формують наприкінці робочого дня (зміни) з обнуленням інформації в оперативній пам'яті та передачею її до фіскальної пам'яті РРО (п. 2 постанови КМУ «Про затвердження вимог щодо реалізації фіскальних функцій реєстраторами розрахункових операцій та вимог щодо забезпечення виконання фіскальних функцій програмними реєстраторами розрахункових операцій для різних сфер застосування» від 18.02.2002 № 199).

Суб'єкти господарювання, які використовують РРО, зобов'язані наприкінці кожного робочого дня (зміни) формувати Z-звіт у разі здійснення розрахункових операцій. Як зазначають податківці, за законодавством не обов'язково вилучати готівку з РРО наприкінці зміни (ІПК ДПС від 18.11.2025 № 6177/ІПК/99-00-07-03-01).

Подальші дії залежать від того, як працює програмне забезпечення РРО. Якщо під час формування Z-звіту кінцевий залишок готівки:

- не обнуляється — сума автоматично зберігається в пам'яті РРО, і жодних додаткових дій виконувати не треба;
- обнуляється — перед проведенням першої розрахункової операції у новій зміні виконайте операцію «службове внесення» на суму готівки, що фактично залишилася в касі після закриття попередньої зміни.

Операцію «службова видача» проводять лише в разі фактичного вилучення готівки з місця проведення розрахунків. Наприклад, щоб здати в банк.

Отже, чинне законодавство не містить вимоги обов'язково здійснювати «службову видачу» наприкінці робочого дня, якщо готівка фізично залишається на місці проведення розрахунків.

Податківці також окремо роз'яснили, чи проводити через ПРРО операцію «службове внесення» на початку нової зміни, якщо готівку фактично залишили на місці проведення розрахунків і не вилучили наприкінці попереднього дня (ІПК ДПС від 14.10.2025 № 5472/ІПК/99-00-07-03-01). Порядок дій залежить від налаштувань програмного забезпечення ПРРО.

Зокрема, якщо після виконання Z-звіту залишок готівки:

- автоматично переносять на нову зміну і відображають у фіскальній пам'яті ПРРО — обов'язку проводити операцію «службове внесення» не виникає;
- повністю обнуляють — перед проведенням першої розрахункової операції у новій зміні необхідно здійснити операцію «службове внесення» на суму фактичного залишку готівки.

Податківці також зауважують: різні ПРРО можуть мати різні налаштування, і саме це є визначальним для порядку відображення залишку готівки між змінами.

перевірки

У період воєнного стану інспектори Держпраці можуть завітати для перевірки лише в особливій ситуації. Підстави для такого раптового візиту обмежені, як і питання для перевірки. Експерт нагадує випадки, коли Держпраці може провести позапланову перевірку, а також розміри трудових штрафів у 2026 році

Трудові штрафи та перевірки Держпраці в 2026 році

Микола Кирильчук,
експерт з оплати праці
та податкового обліку
Експертус Головбух, Київ

Держпраці затвердила Річний план заходів держнагляду (контролю) на 2026 рік (*далі* — План). Підстава — наказ Держпраці «Про затвердження Річного плану здійснення заходів державного нагляду (контролю) Державної служби України з питань праці на 2026 рік» від 26.11.2025 № 196-25а. До нього включили 18 211 суб'єктів господарювання.

Органи контролю зобов'язані затверджувати річні плани перевірок не пізніше ніж **1 грудня** року, що передує плановому (ч. 1 ст. 5 Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» від 05.04.2007 № 877-V; *далі* — Закон № 877). На період воєнного стану цього обов'язку не скасовували. Проте ще на початку 2022 року постановою КМУ «Про припинення заходів державного нагляду (контролю) і державного ринкового нагляду в умовах воєнного стану» від 13.03.2022 № 303 (*далі* — Постанова № 303) уряд припинив планові та позапланові заходи державного нагляду (контролю) на період воєнного стану.

Мораторій діє на планові перевірки Держпраці, адже винятків для сфери трудових відносин не робили.

Які підстави провести позапланову перевірку

У період воєнного стану органи Держпраці можуть проводити позапланові перевірки роботодавців за **заявою працівника або профспілки** (ст. 16 Закону України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» від 15.03.2022 № 2136-IX; *далі* — Закон № 2136). Під час таких перевірок інспектори праці:

- виявляють, чи є неоформлені трудові відносини;

- перевіряють, чи законно припинили трудові договори;
- відстежують, як роботодавець дотримує вимоги Закону № 2136;
- з'ясовують, чи були факти вчинення мобінгу (цькування).

Тобто коло питань позапланової перевірки обмежили.

Позапланову перевірку можуть також ініціювати, коли:

- фізична особа (фізичні особи) звернулася зі **скаргою** щодо порушення, яке заподіяло шкоду її (їхнім) правам, законним інтересам, життю чи здоров'ю. До звернення має додати документи або їх копії, що підтверджують такі порушення (за наявності);
- суб'єкт господарювання **не виконав приписів** про усунення порушень вимог законодавства, виданих після 01.05.2022;
- **сталася аварія, пожежа, смерть потерпілого** внаслідок нещасного випадку або професійного захворювання, пов'язаного з діяльністю суб'єкта господарювання;
- є **рішення суду або звернення** Київської міської чи обласної військової адміністрації.

Окрім того, впродовж воєнного стану позапланові перевірки можливі за рішенням центральних органів виконавчої влади, які забезпечують державну політику у відповідних сферах, якщо є **загроза правам, законним інтересам, життю** і здоров'ю людей (п. 3 Постанови № 303).

Ще 2023 року Мінекономіки наказом «Про здійснення позапланових заходів державного нагляду (контролю) протягом періоду воєнного стану» від 16.06.2023 № 5782 дозволило Держпраці проводити позапланові перевірки у сфері охорони праці, гігієни праці, щодо нагляду і контролю за додержанням законодавства про працю з підстав, визначених в абзацах четвертому, п'ятому, восьмому і дев'ятому частини першої статті 6 Закону № 877. Ці підстави збігаються з тими, що згадані в частині третій статті 16 Закону № 2136.

Коли відновлять планові перевірки

Планові перевірки відновлять із дати, коли уряд **скасує мораторій** на них або Верховна Рада ухвалить **законодавчі зміни**, якими відновить проведення планових перевірок з питань додержання законодавства про працю. Тоді Держпраці зможе розпочати планові перевірки, що їх визначила в Плані на 2026 рік. Це стосуватиметься перевірок, початок проведення яких припадає на дату, коли перевірки відновлять.

Які розміри штрафів

Воєнний стан не скасовує відповідальності роботодавців за порушення законодавства про працю (ч. 2 ст. 265 Кодексу законів про працю України; КЗпП). Розміри штрафів визначають кратно до мінімальної зарплати (*табл.*).

Штрафи за порушення законодавства про працю в 2026 році

Вид порушення	Розмір штрафу, мінімальна зарплата	Сума, грн
Працівника: — фактично допустили до роботи без оформлення трудового договору (контракту); — оформили на неповний робочий час або за трудовим договором із нефіксованим робочим часом, коли фактично працівник виконує роботу протягом усього робочого часу, встановленого на підприємстві. Зарплату (винагороду) виплачують без нарахування і сплати податків та ЄСВ	— 10 — за кожного працівника за перше порушення; — 30 — за кожного працівника за повторне порушення упродовж двох років	86 470 259 410
	Попередження — для єдинника	—
Порушили встановлені строки виплати працівникам зарплати, інших виплат, передбачених законодавством про працю, більш як за один місяць, виплатили не в повному обсязі	3	25 941
Не дотримують мінімальних державних гарантій в оплаті праці	2 — за кожного працівника	17 294
Не дотримують встановлених законом гарантій і пільг працівникам, яких залучають до виконання обов'язків, передбачених Законами України: — «Про військовий обов'язок і військову службу» від 25.03.1992 № 2232-XII; — «Про альтернативну (невійськову) службу» від 12.12.1991 № 1975-XII; — «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» від 21.10.1993 № 3543-XII	4 — за кожного працівника	34 588
	Попередження — для єдинників	—
Не допустили інспекторів до перевірки з питань додержання законодавства про працю, створили перешкоди для її проведення	3	25 941
Те саме, коли перевірка виявила: — неоформлених працівників; — працівників, яких оформили на неповний робочий час або з нефіксованим робочим часом, коли фактично вони виконують роботу повний робочий час; — виплату зарплати (винагороди) без нарахування і сплати податків та ЄСВ	16	138 352
Перевищили допустиму кількість трудових договорів із нефіксованим робочим часом або ведуть недостовірний облік фактично виконуваної роботи і робочого часу працівника, який працює за трудовим договором із нефіксованим робочим часом	3	25 941
Порушили інші вимоги законодавства про працю, окрім передбачених в абзацах другому — дев'ятому статті 265 КЗпП	— 1 — за кожне порушення; — 2 — за кожне повторне порушення протягом року після першого	8647 17 294

У період воєнного стану Держпраці та її територіальні органи **не штрафують** роботодавців, якщо вони в повному обсязі та у встановлені строки **виконали припис** про усунення порушень, виявлених під час перевірки (ч. 3 ст. 16 Закону № 2136). Це стосується всіх штрафів, перелічених у статті 265 КЗпП.

Якщо не погоджується з приписом інспектора праці, маєте **10 календарних днів**, аби оскаржити його в судовому порядку (ч. 3 ст. 13 Закону № 2136).

Посадових осіб роботодавця також можуть притягнути до **адміністративної відповідальності** за статтею 41 Кодексу України про адміністративні правопорушення (КпАП). Послаблень щодо цього виду відповідальності для роботодавців під час дії воєнного стану немає.

У статті 41 КпАП переважно продубльовані види порушень законодавства про працю зі статті 265 КЗпП, але розміри штрафів значно менші.

Протоколи про адміністративні правопорушення складають інспектори праці (п. 1 ч. 1 ст. 255 КпАП). Їх **передають до суду**, який вирішує, чи притягувати посадових осіб до відповідальності.

ВС підтвердив: податкова консультація діє лише на майбутнє, не легалізує вже сформований податковий кредит і звільняє платника лише від штрафів та пені, а не від зобов'язання сплатити донарахований ПДВ. Докладніше – у коментарі

ІПК не має зворотної дії та захищає від штрафів, а не від донарахувань: позиція ВС

Олена Сердюк,
провідний експерт
із податкового обліку
Експертус Головбух,
канд. екон. наук, доцент,
Київ

ВС у постанові від 20.11.2025 у справі № 826/3451/13-а чітко окреслив **межі дії індивідуальної податкової консультації (ІПК) та обсяг «податкового імунітету»**, що його передбачає пункт 53.1 Податкового кодексу України (ПК).

1 Податкова консультація не має зворотної дії

Колегія суддів наголосила на принциповому моменті: **податкова консультація є первинною**, а дії платника — вторинними. Платник може будувати захист на підставі пункту 53.1 ПК лише у разі, якщо **діяв відповідно до змісту письмової консультації після того, як отримав її**.

У справі, яку розглянув суд, платник сформував податковий кредит з ПДВ за інжиніринговими послугами у січні — квітні 2011 року, тоді як адресну ІПК отримав лише **12.07.2011**. ВС дійшов висновку: платник діяв **на власний розсуд**, а не на підставі ІПК, тому не може посилатися на пункт 53.1 ПК як на підставу свого захисту.

Практичний висновок: ІПК не легалізує вже вчинені податкові дії, тобто її не можна застосовувати заднім числом.

2 Пункт 53.1 ПК захищає лише від відповідальності, а не від донарахувань

Суди **розмежували поняття відповідальності та податкового зобов'язання**.

ВС зауважив:

- пункт 53.1 ПК звільняє платника **виключно від юридичної відповідальності**;
- у розумінні ПК відповідальність — це **штрафи та пеня** (ст. 109—128 гл. 11 розд. II ПК);
- норма пункту 53.1 ПК **не поширюється на суму донарахованого податкового зобов'язання**.

Навіть якби платник діяв відповідно до ІПК, він:

- зобов'язаний **сплатити донарахований ПДВ**;
- може уникнути лише штрафних / фінансових санкцій та пені.

Практичний висновок: ІПК — це не «податкова амністія» і не інструмент збереження податкового кредиту, що його платник сформував у супереч нормам ПК.

3 Помилка контрагента не створює права на податковий кредит

Позиція платника зводилася до того, що контрагенти:

- вважали інжинірингові послуги об'єктом оподаткування ПДВ;
- нарахували та сплатили ПДВ до бюджету.

Однак ВС підтвердив усталену доктрину: якщо постачальник помилково нарахував ПДВ, це **не трансформує необ'єктну операцію в оподатковувану та не створює у покупця права на податковий кредит**.

РЕЗЮМЕ

Коментована постанова ВС є показовою з огляду на три принципові підходи:

- 1) ІПК діє лише на майбутнє;
- 2) ІПК звільняє лише від штрафів і пені, а не від донарахованих податкових зобов'язань;
- 3) право на податковий кредит визначають норми ПК, а не податкова помилка контрагента.

Це рішення суду суттєво звужує можливості платників використовувати ІПК як інструмент захисту сформованого податкового кредиту з ПДВ. Платники мають враховувати думку ВС, коли вибудовуватимуть захисну позицію у спорах з органами контролю

Цитата

Верховний Суд

Постанова

від 20.11.2025 у справі № 826/3451/13-а

<....>

Свої вимоги скаржник обґрунтовує тим, що судом апеляційної інстанції неправильно застосовано норми матеріального права:

— пункту 53.1 статті 53 Податкового кодексу України у взаємозв'язку з підпунктом 196.1.14 пункту 196.1 статті 196, пунктом 109.1 статті 109 Податкового кодексу України. Товариство вважає, що суд не дослідив зібрані у справі докази, зокрема, адресну податкову консультацію ДПА у м. Києві від 12.07.2011 № 7267/10/31-608, на підставі якої діяв позивач, а також **документи, які підтверджують нарахування та сплату ПДВ за інжинірингові послуги контрагентами позивача**. У даному випадку судом не застосовано пункт 53.1 статті 53 Податкового кодексу України, який підлягав застосуванню, за змістом якого не може бути притягнуто до відповідальності платника податків, **який діяв відповідно до податкової консультації**, наданої у письмовій формі. Таким чином, на переконання позивача, особа, яка діяла на підставі податкової консультації, має право включити суми ПДВ, сплачені при придбанні робіт (послуг), у т. ч. інжинірингових, які згідно з законодавством хоча і не були об'єктом оподаткування ПДВ, у разі, коли виконавець вважає оподаткованими ПДВ здійснювані ним операції, а також нараховує та сплачує податкові зобов'язання за цими операціями

<....>

Проте колегія суддів не приймає зазначені доводи Товариства з огляду на наступне.

Так, дійсно пунктом 53.1 статті 53 Податкового кодексу України визначено, що не може бути притягнуто до відповідальності платника податків, який діяв відповідно до податкової консультації, наданої

у письмовій формі. Тобто особа звільняється від відповідальності у разі вчинення певних дій, у відповідності та на підставі податкової консультації. У будь-якому випадку **первинною є податкова консультація, а потім платник податків її виконує**. В даному випадку позивачем включено до податкового кредиту ПДВ інжинірингові послуги у період із січня 2011 року по квітень 2011 року, при цьому податкова консультація на яку посилається позивач, надана 12.07.2011 №7267/10/31-608. Таким чином, **позивач діяв на власний розсуд, а не на підставі податкової консультації**.

Крім того, слід зазначити, що пункт 53.1 статті 53 Податкового кодексу України передбачає не притягнення платника податків саме до відповідальності, у разі якщо такий діяв відповідно до податкової консультації. Тобто мова йде виключно про відповідальність. У Податковому кодексі України міститься окрема глава 11 «Відповідальність» (статті 109—128). Згідно зі статтею 111 Податкового кодексу України за порушення законів з питань оподаткування та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, застосовуються такі види юридичної відповідальності: фінансова; адміністративна; кримінальна. Фінансова відповідальність застосовується у вигляді штрафних (фінансових) санкцій (штрафів) та/або пені. Таким чином, **звільнення від відповідальності** на підставі пункту 53.1 статті 53 Податкового кодексу України можливе виключно в частині штрафних (фінансових) санкцій (штрафів) та/або пені і таке звільнення жодним чином не стосується донарахованих сум податкових та грошових зобов'язань.

<....>

Із 01.01.2026 почали діяти нові правила для виноробної галузі. Новий закон змінює підхід до виробництва, маркування й обігу вина, запроваджує нові реєстри та звітність і поступово «відв'язує» український ринок від звичних назв на кшталт шампанського чи портвейну. Розберімося, що це означає на практиці для виробників і продавців вина

Із 1 січня 2026 року — нові правила гри для виноробів і торговців вином

Ольга Гонтаренко,
експерт із податкового
обліку Експертус
Головбух, Київ

1 січня 2026 року набрав чинності Закон України «Про виноград, вино та продукти виноградарства» від 22.08.2024 № 3928-IX (далі — Закон про вино). Його ухвалили замість Закону України «Про виноград та виноградне вино» від 16.06.2005 № 2662-IV (далі — Закон № 2662), який втратив чинність.

Новий Закон про вино суттєво оновлює підходи до вирощування винограду, виробництва, маркування й обігу виноробної продукції та приводить українське законодавство у відповідність до вимог ЄС.

Розглянемо **ключові новації** Закону про вино та його практичні наслідки для бізнесу.

Новий реєстр

Одна з ключових змін — запровадження Виноградарсько-виноробного реєстру (далі — Реєстр). У ньому акумулюватимуть **інформацію** про:

- виноградники;
- виробників винограду;
- виробників виноробної продукції;
- рух продукції на всіх етапах.

Обов'язковій реєстрації в Реєстрі підлягають виробники:

- винограду;
- продуктів виноградарства;
- продуктів виноробства (ч. 2 ст. 28 Закону про вино).

Реєстрація в Реєстрі стала **базовою умовою легальної діяльності** у виноробній сфері.

Фактично держава отримує інструмент простежуваності: буде зрозуміло, звідки походить виноград, хто його переробив і в якому вигляді продукція потрапила на ринок. Адміністрування реєстру покладено на Мінагрополітики.

Нова обов'язкова звітність для виробників та оптовиків

Разом із Реєстром Закон про вино запровадив нову річну звітність. Виробники винограду та/або продуктів виноробства зобов'язані подавати **декларації** про:

- врожай винограду (ст. 30);
- виробництво продуктів з урожаю поточного року (ст. 31);
- запаси продуктів виноградарства (ст. 32).

Декларацію про запаси станом на 31 липня подаватимуть також оптові торговці. Роздрібні продавці її не подаватимуть.

До продуктів виноградарства належать не лише вина, а й виноградне сусло та винний оцет (п. 56 ч. 1 ст. 1 Закону про вино)

Нові підходи до назв, стандартів і маркування

Закон про вино істотно оновив **термінологію та класифікацію** виноробної продукції. Запровадили сучасні вимоги до якості продукції, маркування, використання найменувань.

Окремий акцент зроблений на **географічних зазначеннях**. Україна фактично переходить на європейську модель захисту регіональних винних назв.

Закон про вино забороняє використовувати назви, що є зареєстрованими географічними зазначеннями в ЄС, зокрема, *Champagne* (Шампанське), *Madera* (Мадера), *Porto* (Порто), *Jerez/Xeres/Sherry* (Херес), *Marsala* (Марсала), *Malaga* (Малага), *Tokaj* (Токай).

Заборонять також використовувати похідні слова від зареєстрованих географічних зазначень вин ЄС: «шампанізація», «токайський» тощо (п. 9 розд. XV «Прикінцеві та перехідні положення» Закону про вино). **Остаточна заборона** почне діяти після завершення перехідного періоду, встановленого Угодою про асоціацію з ЄС, ориєнтовно — з **01.09.2027**.

Водночас діє і Закон України «Про географічні зазначення спиртних напоїв» від 01.12.2022 № 2800-ІХ, за яким, наприклад, українські «коньяки» із 01.01.2026 мають бути перейменовані на «бренд-ді». Продукцію, виготовлену і марковану до цієї дати, дозволено реалізовувати до повного розпродажу залишків.

Хто контролюватиме і які штрафи

Органом контролю призначили Держпродспоживслужбу. Саме вона відповідатиме за перевірки якості, безпечності, дотримання правил маркування і захисту географічних позначень.

Водночас Закон про вино передбачає **перехідний період до 1 січня 2028 року**. Протягом цього періоду виробники мають привести свою діяльність у відповідність до нових вимог. До цієї дати штрафів за статтею 62 Закону про вино до виробників не застосовуватимуть (п. 10 розд. XV «Прикінцеві та перехідні положення» Закону про вино).

Проте відповідальність за порушення прав на географічні позначення (ст. 61 Закону про вино) можуть застосовувати й раніше.

Що важливо знати торговцям вином

Вино та ароматизовані винні продукти, виготовлені за старими правилами, які не відповідають новому закону, можете реалізовувати із 01.01.2026 **до закінчення строку придатності**.

До 1 липня 2028 року дозволено виробляти і реалізовувати (окрім експорту до ЄС):

- продукти виноградарства з винограду сорту «Ізабелла»;
- кріплені вина, які в Законі № 2662 визначені під офіційною назвою «*продукт виноградарства — вино кріплене з додаванням спирту етилового ректифікованого*» (п. 6. розд. XV «Прикінцеві та перехідні положення» Закону про вино).

У Законі про вино взагалі немає поняття «*столове вино*». Водночас для податкових і ліцензійних потреб визначальним залишається Закон України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, спиртових дистилатів, біоетанолу, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, тютюнової сировини, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, та пального» від 18.06.2024 № 3817-IX (далі — Закон № 3817), який власне й містить визначення цього терміна.

Вино столове — алкогольний напій, вироблений шляхом повного чи неповного збродження сула або розчавлених ягід. Залежно від вмісту цукрів столове вино поділяється на сухе, напівсухе, напівсолодке.

Пункт 8 частини 1 статті 1 Закону № 3817

Це визначення має **принципове значення для ФОПів** — платників єдиного податку першої — третьої груп, адже їм дозволено продавати вроздріб столові вина. Окрім того, для роздрібного продажу

Виробництво та реалізація «старої» продукції

Столові вина: термін зник, а пільги залишилися

столових вин не потрібна алкогольна ліцензія (ч. 4 ст. 2 та ч. 7 ст. 16 Закону № 3817).

Тобто продавати вроздріб столові вина, в т. ч. на розлив, можуть будь-які суб'єкти господарювання без ліцензії на роздрібний продаж алкогольних напоїв.

Плодово-ягідні вина –
чи можуть бути
«СТОЛОВИМИ»

На нашу думку — так. У Законі № 3817 столове вино визначене як напій, отриманий шляхом повного або неповного збродження сусли або розчавлених ягід, без обмеження лише виноградом.

Отже, сухі, напівсухі та напівсолодкі плодово-ягідні вина цілком вписуються у це визначення. Закон про вино остаточно прибрав старі аргументи фіскалів, які обмежували столові вина лише виноградними.

Кріплені столові вина

Тут ситуація менш однозначна, адже кріплені вина прямо не згадані у визначенні столових. Проте з огляду на відсутність чітких критеріїв міцності після скасування Закону № 2662 ризик різних трактувань залишається.

До появи офіційних роз'яснень варто діяти обережно й аналізувати кожен продукт окремо — за складом, міцністю, кодами УКТ ЗЕД і маркуванням

Новий Закон про вино — це не просто «перейменування». Це повна перебудова правил ринку: від реєстрів і звітності до назв та інших нюансів.

Для виробників — більше контролю, але й більше європейських можливостей.

Для торговців — важливо вчасно розібратися у термінах і перекладних положеннях, щоб не втратити пільги й не наражатися на штрафи.

Головбух Агро

№ 03 (147) від 09.02.2026

Виходить із листопада 2019 року

0 44 586 56 06

0 800 21 12 20

shop.expertus.media

buhplatforma.com.ua

Продуктовий директор

Експертус Головбух

Альона Любанова

Головний редактор,

відповідальний за випуск

Наталія Дубчак

dubchak@expertus.media

Над випуском працювали

Ольга Жирнова

Олена Озерова

Ганна Чернишова

Олена Сердюк

Ольга Гонтаренко

Микола Кирильчук

Ірина Константинова

Олена Коваленко

Дизайн та верстка

Тетяна Атрощенко,

Ігор Пальчевський

Редакція не несе відповідальності

за зміст рекламних матеріалів.

Позиція редакції може не збігатися

з позицією автора.

Передрук матеріалів журналу

«Головбух Агро», будь-яке їх

циткування, публікація їх анотованих

оглядів допускаються лише

з письмового дозволу продуктового

директора.

Підписано до друку 09.02.2026

© Цифрове видавництво Експертус,
2026

Приклади, форми і зразки документів, наведені у цьому номері журналу «Головбух Агро»

Звітуємо з єдиного податку за 2026 рік

Звітність платників єдиного податку четвертої групи 11

Обмеження щодо застосування єдиного податку четвертої групи
для юросіб 8

Мінімальне податкове зобов'язання за 2025 рік: нюанси розрахунку

Алгоритм заповнення Додатка 3 18

Зразок заповнення Розрахунку загального МПЗ 21

Розраховуємо МПЗ:

- НГО є 20
- НГО немає 17

Трудові штрафи та перевірки Держпраці в 2026 році

Штрафи за порушення законодавства про працю в 2026 році 32

Експертус ГОЛОВБУХ

Готові рішення для бухгалтера
в усіх робочих ситуаціях

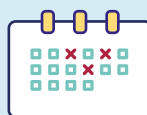
Податки та збори • Документообіг • Господарські операції • Бухоблік
Бухпроведення • Оплата праці та соцвиплати • Кадри для бухгалтера
Звітність • Перевірки та відповідальність

Спробуйте Систему в дії

gb.expertus.com.ua

Персональні
консультації
без обмежень

Інтерактивний
календар
бухгалтера

Форми, зразки
документів

Електронні версії
професійних
журналів і книг

Безплатні
вебінари
щомісяця

Навігатори,
сервіси, словники,
калькулятори

ВИЩА ШКОЛА
ГОЛОВБУХА

Будьте завжди
на крок попереду

Національна сертифікація головбуха медичного КНП

Три місяці
навчання online

Підсумковий
тест

Сертифікат
про підвищення кваліфікації
від НЮУ ім. Ярослава Мудрого

Забронюйте місце на навчання

0 800 21 12 20 | shop.expertus.media